

Introduktion och syfte

Den ansökan vi här presenterar grundar sig i det initiativ att bilda ett nätverk som vi redan år 2004 tog i syfte att samla det intresse som under en längre tid har märkts bland forskarna att studera frågor som kan hänföras till transnationalism och diaspora. Syftet med detta initiativ var (och är fortfarande) att i nätverksform utveckla ett forum "på tvären" över ett flertal forskningsområden och ämnen som kan belysas med hjälp av dessa begrepp. Med stöd av FAS har vi kunnat föra samman forskare som sitter på olika institutioner och arbetar inom olika ämnen och områden i ett kritiskt vetenskapligt "samtal" som bl a berör frågor som tangerar identitet, migration och nationalstat i samband med globalisering. Följande ansökan bygger vidare på denna plattform med ambitionen att dels konsolidera nätverket och säkra forskningsfrågornas plats inom framförallt svensk forskning, dels att vidareutveckla nätverkets verksamhet genom att stärka informationen och söka samarbeten som stöder denna ambition.

Bakgrund och motivering

Forskningsintresset för transnationella frågor har växt fram utifrån de brister som kunnat noteras i framförallt förståelsen av de sociala former och fenomen som utspelar sig i ett slags mellanrum mellan nationalstaten och det som många kallar det globala samhället men också utifrån andra svårigheter att avgränsa "det lokala". Kritiken kan sammanfattas i två (tillspetsade) påståenden:

- konventionell samhällsforskning har en tendens att ta de etniska och nationella kategorierna för givna och för den delen också bortse från att migration inte är en enkelriktad process
- nydanande forskning (t ex viss globaliseringsforskning) har hittills i huvudsak hängett sig åt teoretiska resonemang utan vidare empirisk förankring

Det finns ett allt starkare intresse bland forskarna att gripa sig an frågorna med nya ögon. Exempelvis har den den s k Imerforskningen (Internationell migration och etniska relationer), som utvecklades till ett självständigt forskningsområde i Sverige under 90-talet, intresserat sig för invandring och invandringspolitik och en hel del forskare inom det området har också orienterat sig mot t ex diasporagrupper och transnationell migration. Även andra forskningsinriktningar – t ex kulturforskning (Cultural Studies), forskning om bistånd, freds- och konfliktforskning, genusforskning samt "globaliseringsforskningen" – har i ökande grad ägnat intresse åt såväl identitetsfrågor som gränsöverskridande fenomen. En central tanke i detta nätverk är att forskningsperspektiv med inslag av transnationalism och diaspora på samma sätt som motsvarande för t ex Imer-, Genus- och Kulturforskningen stimuleras av att forskarna har en gemensam plattform för att diskutera dessa frågor. Erfarenheterna från nätverkets tre första år säger också att så är fallet.

Nätverkets utgångspunkter

De teman/frågor/områden som de forskare som står bakom denna ansökan intresserar sig varierar ganska kraftigt. Några exempel på forskningsfrågor som berörs är hur människor utnyttjar såväl modern kommunikationsteknologi som migration för att knyta samman sociala nätverk och forma identitet och hur detta varierar inom olika sociala skikt och positioner; hur migranternas integration i en nationalstat samspelar med de möjligheter som ges till minoritetsformering såväl som statens lokala-globala dimension samt hur detta kan ha konsekvenser för minoritetens orientering mot att förbli i värdlandet eller återvända till hemlandet; hur olika samhällsliknande former utvecklas och gestaltas i spänningsfältet mellan globala och nationalstatliga/lokala sammanhang (s k globalisering) och hur människor i olika delar av världen kommunicerar och knyter an till sådana gemenskapsformer samt hur nationalstaten förändras inför trycket av globala rörelser och hur villkoren därmed förändras för integration och nationell identitet. Ambitionen med detta nätverk är att samla denna ämnes- och områdesmässigt mycket mångfaldiga forskning under rubriker som transnationalism och diaspora.

Transnationalism

I en mycket allmän mening kan transnationalism sägas vara ett (nytt) sätt att förstå och omvärdera betydelsen av lokalitet (plats och tillhörighet) som synliggör de relationella egenskaperna i samtidens ekonomiska, kulturella och sociala processer. Mer specifikt blir transnationalism intressant för att förstå hur t ex globaliseringen, med dess ökade kommunikationsmöjligheter och uppluckring av statsgränser, blir en viktig drivbänk för sociala formeringar av transnationell karaktär. I dag ger litteraturen många exempel på hur migranter utnyttjat globala kommunikationsmöjligheter för

transnationella nätverksformationer samtidigt som de relaterar till den nationalstatliga ordningen i värdlandet. Fenomenet är visserligen inte nytt men transnationell migration har underlättats av – och accelererat i takt med – den s.k. moderniseringen av världen. I detta nätverk har transnationalism bl a setts som en central dimension i olika typer av nätverksaktiviteter och inte minst som centralt i bildandet av diaspora.

Diaspora

Begreppet diaspora har på senare tid kommit att användas för etniska minoritetsformationer i exilliknande tillstånd. Såväl migrationstemat som det främmande ursprunget blir en central identifikationsbetingelse i diaspora. Denna definition av diaspora bygger delvis på en komplettering av den moderna uppfattningen om tillhörighet, nation och identitet. Under de senaste 10-15 åren har forskare i allt högre grad okritiskt anammat en sådan ganska bred definition. I de diskussioner som förs i detta nätverk har emellertid denna definition kritiskt granskas mot bakgrund av vad modern migration, tillhörighet/identitet och transnationalism kan ha för implikationer.

Verksamhet och nätverk

Forskarna i detta nätverk har på olika sätt intresserat sig för vad transnationalitet betyder för socialt liv vare sig det handlar om ungdomar i skolsammanhang eller biståndsarbete i tredje världen. I detta har man bl a studerat fenomenet främst med avseende på olika dimensioner, enligt vad som anges ovan, och det är därför viktigt att diskussionerna kan förenas och utvecklas. Det centrala i nätverket är att forskare från olika discipliner och med vitt skilda forskningsområden har kunnat samlas och utifrån sina diskussioner i workshops och i texter också kunnat utveckla kritiska perspektiv på vad transnationalism kan tillskrivas för roll i samband med t ex gemenskapsformationer som diaspora, hur staten bedriver en viss typ av politik eller hur människor utvecklar överlevnadsstrategier.

Under nätverkets hittillsvarande år (vår första nätverksträff ägde rum i oktober 2004) har verksamheten inriktats just på att stimulera intresset för dessa frågor. Vi har haft tre årsmöten med konkret verksamhet och däremellan olika typer av forskarseminarier, redaktionsmöten m m. Det centrala i sådana nätverksmöten har varit att under de gemensamma seminarierna och i workshops diskutera deltagarnas pågående arbeten. Det bör också nämnas att många av de yngre forskarna (doktorander och forskarassistenter/motsvarande) har varit aktiva i nätverket och att sammankomsterna samlat deltagare från olika lärosäten. Exempelvis gavs deltagarna vid en workshop i Malmö i april 2006 möjligheten att diskutera sitt arbete med en internationellt känd professor inom området: Nina Glick Schiller. Ett konkret "resultat" från nätverket är boken "Transnationella rum och diasporiska gemenskaper" (Boréa kommande) som publiceras med avsikt att förse det svenskspråkiga akademiska sammanhanget med ett konkret "verktyg" för att undervisa inom området. I boken ingår 13 författare med förankring i nätverket och varje kapitel har seminariebehandlats innan det skrivits färdigt. Förutom seminarieverksamhet och redaktionsarbete har nätverket också kommunicerat med varandra på en e-postlista som varit ett praktiskt instrument för att sprida olika typer av information internt. Samtidigt bör nämnas att nätverket hittills också varit begränsade beträffande extern informations-spridning.

För att fortsättningsvis stimulera det kritiska samtal som forskarna i *Forskarnätverket om transnationalism och diaspora* har fört och för att ytterligare konsolidera den plattform som nätverket utgör, ansöks här om medel som ska användas i nätverksverksamheten. Nätverkets forskare kommer således även fortsättningsvis att en gång per år kallas till en större samling där man under seminarieform kan diskutera olika forskningsbidrag inom alla möjliga intressefält samt diskutera intressefrågor. Dessutom är en ambition att efter den årliga sammankomsten utkomma med en elektronisk publikation. I samband med varje sådant arrangemang väljs också en samordningskommitté som ansvarar för att verksamheten upprätthålls under kommande år och att medlemsregistret uppdateras. Ett förslag är att låta vissa nätverksträffar ske i samverkan med internationella grupper – kontakter finns i de nordiska grannländerna, Storbritannien, Frankrike, Ungern osv. Ett annat är att göra tematiska "inbrytningar" inom särskilda områden, som till exempel utbildnings- och arbetslivsområdet. Nätverksstödet ska också användas för informationsarbete och ytterligare förstärkning av nätverkets informations-spridning, i vilket också elektronisk publicering räknas. Uppdateringen av information och förmedlingen av denna till såväl interna medlemmar som externa aktörer ska i framtiden få ett större utrymme.

De medel som ansökan avser ska således till största delen användas för att bekosta resor och uppehåll i samband med seminarierträffar och deltagande i årsmötet. Nätverksmedel kan också användas för resekostnader vid särskilda och lokala evenemang om samordningskommittén anser detta vara befogat. Exempelvis blir sådana seminarier som arrangeras vid ett universitet där man bjuder in medlemmarna i Nätverket för transnationalism och diaspora av intresse.

På basis av ackumulerade medel ska nätverket ha ett möte i augusti/september 2007 (Norrköping). Ett eventuellt nytt anslag ska användas för fortsatt verksamhet från höstterminen (troligtvis möte i Stockholm) och sedan i samband med återkommande samlingar till våren 2010. Arrangemanget ska även fortsättningsvis följa överenskommen turordning mellan intresserade lärosäten.

Det är viktigt att den s.k. infrastrukturen kring nätverket fungerar. Nätverkets forskare behöver ett sätt att enkelt kunna hitta information om såväl aktuella evenemang som tips om intressanta forskningsinitiativ och publikationer. Dessutom kan det inför de årliga sammankomsterna krävas särskilda insatser i form av informationsblad, utskick, telefonkostnader etc samt inte minst i samband med publicering av deltagarnas arbeten. Detta är huvudmotivet för den post som vi i ansökan rubricerar som information, informationsspridning.

Medlemmar:

Olsson, Erik, FD, docent. Tema Etnicitet, Campus Norrköping Linköpings universitet.

Universitetslektor och docent. Forskning som bl a omfattar latinamerikansk diaspora i Sverige samt olika studier av återmigration. F n leder Olsson ett projekt om diasporiseringen av kurder och chilener i Västeuropa. Olsson kommer att leda och koordinera nätverket.

Alinia, Minoo, FD i sociologi, Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet, Avhandling om kurdisk diaspora.

Aretun, Åsa, Doktorand. Tema Barn, Linköpings universitet. Avhandlingsarbete om muslimsk diasporisering i Sverige: barn och identitetspolitik på en islamsk friskola. Disputerar 2007.

Avrahami, Dina, Doktorand, Tema Etnicitet. CEIFO, Stockholms universitet.

Avhandlingsarbete om om "Lesbiska invandrarkvinnor i Sverige: stigmatisering & stolthet". Disputation under 2007.

Bak, Maren, FD, docent. Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet. Forskningsområdet är familjer och vardagsliv med inriktning mot såväl det mångkulturella Sverige som familjer i utsatta områden i tredje världen.

Berg, Magnus, FD, docent. Professor i Etnicitet, ISV, Campus Norrköping, Linköpings universitet. Etnologisk forskning om bl a identitetsarbete bland turkiska invandrarättlingar.

Björklund, Ulf, FD, docent. Socialantropologiska institutionen, Stockholms universitet. Forskar om transnationell migration och diaspora, bl a assyrisk och armenisk.

Borén Thomas, FD. Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet. Huvudsakliga forskningsintressen handlar om diaspora, transnationalism och platser, med fokus på den ryska migrantgruppen.

von Brömssen, Kerstin, FD. Institutionen för religionsvetenskap och teologi, Göteborgs universitet. Forskningen fokuserar "ungdom, religion och identitetsarbete i diaspora", liksom eurocentrism och rasism(er) i olika utbildningskontexter.

Bäckman, Marie, FD. Etnologiska avdelningen. Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusstudier, Stockholms universitet. Forskningsintresse: meningsskapande, genus, sexualitet, ungdom, skola, demokratiska ideal, mångkulturalism.

Carlbom, Aje, FD. Avd. f. Socialantropologi, Lunds universitet. Carlboms pågående forskning handlar om euro-islam och den religiösa förändring som pågår bland muslimer i Europa.

Carlson, Marie, FD. Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet, Box 720, 405 30 GÖTEBORG. Forskning huvudsakligen om språk, undervisning, migration och makt.

Dahlstedt, Magnus, FD. Tema Etnicitet, Campus Norrköping, Linköpings universitet.

Forskningsintressen är migration, inkludering och exkludering av etniska minoritetsgrupper med särskilt fokus på demokrati samt politisk mobilisering.

Dingu-Kyrklund, Elena, Doktorand. CEIFO, Stockholms universitet. forskning gällande IMER (Internationell Migration och Etniska Relationer) samt internationell pedagogik vid CEIFO och IEE.

Eastmond, Marita, FD, docent. School of Global Studies, Avdeln. för socialantropologi, Göteborgs universitet. Forskning bland annat om exilproblematik, inlemmande/uteslutande, återvandring samt "globala familjer".

Eliassi, Barzoo, Doktorand. Institutionen för socialt arbete, Mittuniversitet. Avhandlingsprojekt handlar om unga kurders sociala situation i diasporiska kontexter i Sverige med fokus på arbetsmarknad/boende/utbildning.

Fornäs, Johan, FD, professor. Tema Q, Acsis, Campus Norrköping, Linköpings universitet. Kritiska kulturstudier (CS). Forskning om medierad kultur och mediers roll i utveckling av t ex europeiska kulturella identiteter (städer, nationer, Europa).

Gerholm, Lena FD, Professor i Etnologi. Etnologiska avdelningen. Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusstudier, Stockholms universitet. Forskning bl a om äktenskap mellan muslimska, egyptiska män och kvinnor från olika länder i Europa och är projektledare för projektet Orienten i Sverige.

Grandin, Ingemar, FD, docent. ISAK, Campus Norrköping, Linköpings universitet. Kommunikationsvetenskapligt orienterad musikkforskning om bl a Nepal med inriktning på bla kulturflöden, nationsbygge, etnicitet och identitetsfrågor. Transnationalism i relation till det rådande "bofasthetsparadigmet" samt kring västerländska "expatriates" i tredje världen.

Gunnarsson, David, Doktorand. Etnologiska avdelningen, Stockholms universitet.

Gustafson, Per FD. Institutet för bostads- och urbanforskning. Uppsala universitet. Forskning om bla transnationella praktiker och transnationella perspektiv på migration.

Hamde Kiflemariam, FD, assistant professor. Handelshögskolan, Umeå universitet. Forskningsområde är affärspolicy och strategier, organisationsförändringar, ledarskap och management.

Hassanen, Sadia, Doktorand. CEIFO Stockholms universitet. avhandlingsarbete om "The effect of migration on repatriation among Eritrean refugees in Sudan from a gender perspective". Disputerar 2007.

Hertzberg, Fredrik, FD. Arbetslivsinstitutet. Etnolog. Forskning bl a om hur ungdomar, utbildning och arbetsmarknad.

Hûbinette, Tobias, FD. Mångkulturellt centrum, Tumba. Forskningsintresse: koreanska adoptionsfrågan, koreansk diasporapolitik, utlandsadopterade utifrån ett etnicitets- och diskrimineringsperspektiv.

Hyltén-Cavallius, Sverker, FD. Etnologiska avdelningen. Stockholms universitet. Musik och musicerande, pensionärskapet som transnationellt fenomen m m.

Johansson, Rune, FD Professor. Tema Etnicitet, Campus Norrköping, Linköpings universitet. Historiker med forskning som mestadels kretsat kring etnisk och nationell konflikt i ett internationellt perspektiv, territoriell konflikt och gränskonflikter.

Johnsdotter, Sara, FD. Avd f Hälsa och samhälle, Malmö högskola. Forskning bl a om kvinnlig omskärelse och svensksomaliska transnationella familjer.

Karlsson, Lena, FD. Centrum för genusvetenskap, Lund. Forskar bland annat om asiatiska amerikanska kvinnors nätdagboksskrivande och diasporapolitik bland asiater i diasporan.

Khayati, Khalid, Doktorand. Tema Etnicitet, Campus Norrköping, Linköpings universitet. Avhandlingsarbete om internationell politik och etniska relationer, kurdisk diaspora i Sverige och Frankrike.

Kugelberg, Clarissa, FD, docent. Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet. huvudsakligt forskningsområden är politisk identitet, migration och lokal integrationspolitik.

Lindqvist, Mats, professor. Institutionen för Genus, Kultur och Historia, Södertörns högskola. Forskningsintressen är globalisering, ekonomisering av vardagslivet, nationell identitet och nationsbygge, kulturella och sociala konsekvenser av transnationella rörelser med särskild inriktning Sverige och Östeuropa.

Lundqvist, Catarina, Doktorand. Tema Etnicitet, Campus Norrköping, Linköpings universitet. Avhandlingsarbete om karriärsval för ungdomar med utländsk bakgrund, transnationellt perspektiv på karriärer.

Melander, Charlotte, Doktorand. Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet. Forskning om migrationsfrågor, integration och diskriminering, socialt arbete.

Montesino, Norma, FD. Socialhögskolan i Lund. Forskar bl a om konsumtionsvillkor och strategier hos utsatta familjer i ett transnationellt perspektiv.

Mulinari, Diana, FD, docent. Centrum för genusvetenskap, Lund. Sociolog som bl a forskar om feministisk teori och metodologi samt postkolonial teori.

Nilsson, Angela, FD. CEIFO/Etnologiska inst., Stockholms universitet, Stockholms universitet. Avhandling om urvalsprocessen vid rekrytering av personal med ett genus- och etnicitetsperspektiv: arbetsliv, strukturell diskriminering, genus, etnicitet, teori och praktik.

Nyberg, Catarina, FD. Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet. Forskningsintresse inom IMER, främst sociala identitetskonstruktioner, gemenskap/utanförskap i mångkulturella, transnationella eller diasporasammanhang.

Osman, Ali, FD, Docent. Arbetslivsinstitutet, Norrköping. Pedagogik, huvudsaklig forskning om vuxenutbildning och det mångetniska arbetslivets skilda aspekter.

Povrzanovic Frykman, Maja, FD, docent. IMER, Malmö Högskola. Etnolog med huvudsaklig inriktning på transnationell migration inom den kroatiska diasporan.

Púskas, Tünde, Doktorand. Tema Etnicitet, Campus Norrköping, Linköpings universitet. Avhandlingsarbete om identifikationsprocesser hos icke-territoriella och territoriella minoriteter, diasporiska och transnationella relationer och deras etnopolitiska aspekter.

Rabo, Annika FD, docent. CEIFO, Stockholms universitet. Forskning om religion, familj m m och Mellanöstern. Forskningsprojekt om syrier, transnationalism och familjerätt.

Righard, Erica, doktorand. Socialhögskolan, Lunds universitet. Forskningsintresse är transnationell migration och den svenska välfärdsstaten.

Runfors, Ann, FD. Etnologiska inst., Stockholms universitet. Forskning om hur invandrarskap formas i skolan och hur skoltidens bemötande påverkar livet efter skolan.

Sandberg, Greta, Doktorand. Institutionen för vårdvetenskap och socialt arbete, Växjö Universitet. avhandlingsarbete om det socialt arbete utifrån genus- och etnicitetsaspekter.

Sawyer, Lena, FD. Institutionen för socialt arbete, Mittuniversitetet Östersund. forskningsintresse rörande rasifiering, genus samt hegemoni, Svart/Afrikansk diasporisk gemenskap inom Sverige.

Schierup, Carl-Ulrik, FD, professor. Arbetslivsinstitutet, Norrköping. Sociolog (och etnograf) med inriktning på bl a arbetsliv och välfärd. Särskilt forskningsintresse för medborgarskap, etnicitet, multikulturalism, politisk integration, sysselsättningspolitik och social exkludering/inkludering i EU.

Songur, Welat, FD. FoU-Södertörn, Stockholm. FD i statskunskap, forskningsledare vid FoU-Södertörn. Forskning om bl. medborgarskapets betydelse för etniska minoriteter och invandrare

Tesfahuney, Mekkonen, FD. Avdelning för Kulturgeografi & Turism, Karlstad universitet. Forskning bl a om makt, rum, mobilitet samt relationer mellan rasism, migration och geopolitik.

Velasquez, Juan, FD. Centrum för genusstudier, Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusstudier, Stockholms Universitet. Forskning om kvinnors delaktighet i den lokala demokratin på en mångkulturell plats.

Wahlbeck, Östen, FD, Docent. Sociologiska institutionen, Åbo Akademi. Forskning om turkiska egenföretagare i Finland och deras transnationella nätverk, tidigare om kurdiska flyktingar i diaspora.

Zachrisson, Mozghan. Doktorand. Tema Etnicitet. Arbetar vid Imer, Malmö högskola. Forskning om interkulturell kommunikation.

Zettervall, Charlotta, Doktorand. Sociologiska institutionen, Lunds Universitet. Forskning om nationell identitet.

Åkesson, Lisa, FD. . School of Global Studies, Avdeln. för socialantropologi, Göteborgs universitet. Forskning om migrationskultur och transnationella relationer, "remittances" m m i samband med Kap Verde samt i projekt om globala familjer.

Ålund, Aleksandra, FD, professor. Tema Etnicitet, Campus Norrköping, Linköpings universitet. Sociolog med forskning bl a om storstadssegregation, politisk marginalisering, diskriminering på arbetsmarknaden samt nya sociala rörelser och kulturproduktion i ett genus-, etnicitets- och ungdomsforskningsperspektiv.

Åsman, Susanne, Doktorand. School of Global Studies, Avdeln. för socialantropologi, Göteborgs universitet.